

Bratislava, 28. apríla 2011

Vážený pán minister Galko,

ďakujeme Vám za možnosť pozorovať tohtoročné rozdeľovanie dotácií Ministerstvom obrany SR podľa zákona č. 435/2010 Z.z. Sme presvedčení, že proces rozdeľovania dotácií podobne ako aj iné oblasti Vášho rezortu by mali byť čo najotvorenejšie a prístupné verejnej kontrole.

Nami pozorované zasadnutie dotačnej komisie podľa §2, článku 1, písmen a) až d) zákona číslo 435/2010 Z.z. dňa 18. apríla 2011 bolo v zmysle právneho rámca upravujúceho rozdeľovanie dotácií podľa nášho názoru korektné.

Nedokážeme sa vyjadriť k činnosti ostatných komisií, ako aj k procesom predchádzajúcim ich zvolaniu, keďže sme ich nepozorovali.

Z našej analýzy dotačného systému vyplývajú odporúčania pre ešte transparentnejšie a efektívnejšie rozdeľovanie a využitie dotačných prostriedkov.

Podľa našich pozorovaní by MO SR malo:

- **Jasne definovať strategické ciele grantovej schémy a jednoznačne alokovať prostriedky pre jednotlivé ciele;**
- **Rozšíriť okruh oprávnených žiadateľov o dotácie;**
- **Prehodnotiť a explicitne stanoviť váhy kritérií pre posudzovanie predložených projektov;**
- **Jasne definovať spôsob alokovania výšky dotácie pre podporené projekty;**
- **Zverejňovať v čo najväčšom rozsahu informácie o dotačnom systéme na stránkach MO SR;**
- **Zvážiť kontrahovanie administrácie dotačného systému na externý subjekt.**

Tieto odporúčania nájdete bližšie popísane v sprievodnej správe.

V prípade záujmu Vám a Ministerstvu obrany radi poskytneme ďalšie konzultácie.

S pozdravom,

Matej Kurian
Transparency International Slovensko

1. Pozícia TIS pri rozdeľovaní dotácií MO SR v roku 2011

Transparency International Slovensko (TIS) bola v priebehu februára 2011 pozvaná riaditeľom Služobného úradu MO SR Petrom Plučinským zúčastniť sa ako pozorovateľ procesu rozdeľovania dotácií MO SR podľa zákona 435/2010 Z.z. TIS ponuku nominovať zástupcov do dotačných komisií akceptovala.

TIS bola oslovená v priebehu apríla zúčastniť sa všetkých troch dotačných komisií podľa §2 zákona. Pre kolidujúce termíny stretnutí komisií a iné povinnosti zástupca TIS, Matej Kurian, pozoroval iba činnosť komisie rozdeľujúcej dotácie podľa §2, článku 1, písmen a) až d).

Pozorovateľ bol nehlasujúcim členom komisie s prístupom k všetkým relevantným materiálom. TIS účasť pozorovateľa v komisii poskytla bezodplatne.

2. Analyzované oblasti a obmedzenia správy

Predkladané hodnotenie dotačného systému a rozdeľovania dotácií je obmedzené analyzovanými dokumentmi a pozorovanými časťami procesu. Správa tak čerpá predovšetkým z:

- Zákona č. 435/2010 Z.z.;
- Výnosu o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MO SR SEOPMVL-34-3/2011-Od;
- Jednotlivých výziev na prekladanie žiadostí pre rok 2011;
- Pozorovania práce dotačnej komisie dňa 18. apríla 2011;
- Stretnutia s vedúcim služobného úradu Petrom Plučinským a inými zástupcami MO SR dňa 2.2.2011.

Naše pozorovanie tak bolo obmedzené na niektoré časti procesu rozdeľovania grantov a nepostihuje jeho plnú šírku. Z nepozorovaných oblastí považujeme za kľúčové:

- stanovenie grantových podprogramov a alokovanie finančných prostriedkov pre ne;
- stanovenie hodnotiacich kritérií a zostavenie komisií;
- prvotné začlenenie došlých žiadostí do jednotlivých grantových podprogramov;
- kontrolu správnosti vyradenia žiadostí.

3. Priebeh stretnutia komisie podľa §2 (1) písmen a) až d) dňa 18. apríla

Stretnutie komisie prebiehalo od 10.00 do približne 16.00 s krátkou obedňajšou prestávkou. Komisia bola počas celého stretnutia uznášaniaschopná a jej aktivity viedla predsedníčka Jarmila Mikušová.

Komisia projekty hodnotila v poradí, v akom boli obdržané. Tajomník komisie Pavol Szabo krátko projekt predstavil čítaním vybraných pasáží a následne nechal kolovať celé znenie návrhov projektu. Členovia komisie následne nahlas diktovali celkové bodové hodnotenie za projekt.

Po zistení, ktoré projekty splnili podmienku pre postup do druhého kola (zisk viac ako 50% možných bodov od komisie), komisia rozdelila finančné prostriedky. Keďže požadovaná suma postupujúcich projektov prevyšovala celkový rozpočet, pristúpila komisia ku znižovaniu žiadanych podpôr. Výber projektov, ktorým boli rozpočty krátené nebol naviazaný na predchádzajúce bodové hodnotenie, ich finančnú náročnosť alebo obdobné kritérium. Úprava a výška podpory pre jednotlivé projekty boli konsenzuálne schválené všetkými členmi komisie.

3.1 Oblasť zlepšenia vzťahujúce sa k stretnutiu komisie

Navrhujeme:

- **Jasne definovať spôsob alokovania výšky dotácie pre projekty v druhom kole hodnotenia**
- **Uľahčiť prácu komisii pripravením sumárov projektov a bližšie predstavovať len v prípade potreby**

Komisia v krátkom čase musela vyhodnotiť viac ako 80 návrhov, ktoré predtým nepoznala. Proces postupného predstavovania rôznych projektov podľa rôznych písmen je neefektívny. Odporúčame vytvoriť prehľadné dokumenty pre komisiu, ktoré v bodoch zhrnú podstatné náležitosti.

- **Podporovať efektívnosť a individuálnosť rozhodovania členov komisie**

Elektronické vyhodnocovanie projektov (napr. do tabuľky) môže urýchliť činnosť komisie a zároveň môže obmedziť prípadne ovplyvňovanie a strategické hlasovanie jednotlivých členov podľa už nahlásených bodov.

- **Prizvať odborníkov z daných oblastí za riadnych členov komisií**

4. Súhrnné odporúčania k Dotačnému systému MO SR

Pre zlepšenie kvality dotačného systému Ministerstva obrany SR navrhujeme zväziť nasledujúce odporúčania. Odporúčania sú radené v chronologickom poradí administrácie grantových schém. Dôležitosť jednotlivých opatrení uvádzame v zátvorkách a hodnotíme slovnou ako veľmi dôležité, dôležité, alebo želateľné.

A. Strategické plánovanie grantovej schémy

- **MO SR by malo jasne definovať strategické ciele grantovej schémy (veľmi dôležité)**

Odporúčame, aby MO SR jasne definovalo a komunikovalo strategické ciele, ktoré má dotačná schéma napĺňať. Stanovenie cieľov je nevyhnutným predpokladom merania efektivity dotačného programu. Štruktúra grantovej schémy a objem prostriedkov pre jednotlivé programy by sa mala odvíjať od definovaných cieľov.

- **Jednotlivé ciele by mali mať jednoznačne alokovaný objem prostriedkov (veľmi dôležité)**

Rôzne ciele a im odpovedajúce programy by mali mať jasne stanovené prvotné objemy prostriedkov. Toto opatrenie zamedzí vzájomnej kanibalizácii jednotlivých cieľov a programov.

B. Súčasné grantové programy a výzvy

- **MO SR by malo reštrukturalizovať program podľa písmen a) až d) (dôležité)**

Súčasný grantový program podľa písmen a) až d) sleduje príliš veľa cieľov bez stanovenie priority. Odporúčame program preskúpiť do viacerých alebo presne určiť objemy prostriedkov pre jednotlivé písmená.

- **Odporúčame prehodnotiť okruh oprávnených žiadateľov (dôležité až veľmi dôležité)**

Dotačný program by nemal diskriminovať žiadateľov na základe ich právnej formy.

V prípade výzvy podľa písmen a) až d) sa ukázalo, že vylúčenie žiadateľov na základe právnej formy len **zvyšuje administratívnu záťaž** komisie, pretože žiadatelia žiadosť nakoniec podajú prostredníctvom právnej osoby.

V prípade výzvy podľa písmen l) a m) odporúčame **rozšíriť okruh oprávnených žiadateľov** mimo Vojenské lesy a majetky SR – štátny podnik, v prípade, že to bezpečnostné okolnosti povoľujú alebo **vylúčiť tieto ciele z grantovej schémy** a včleniť ich do aktivít a riadneho rozpočtu Vojenských lesov.

- **Odporúčame zaviesť absolútnu výšku podpory pre projekty (dôležité)**

Stanovenie absolútnej výšky podpory pre projekt pomáha formulovaniu strategických cieľov grantového programu a zároveň napomáha zladiť záujmy žiadateľov a donora.

- **Odporúčame obmedziť počet žiadostí od jedného žiadateľa na 3 projekty (želatelné)**
- **Odporúčame zverejniť zoznam oprávnených položiek (želatelné)**

C. Administrácia grantových programov a prijatých žiadostí

- **Odporúčame zvážiť možnosť outsourcovania administrácia časti procesov grantového programu (želatelné)**

Administrácia funkčného grantového programu je **časovo a odborne náročná činnosť, ktorá zaberá interné kapacity MO SR**. Outsourcovanie prípravnej fázy (informovanie o výzve, komunikácia s uchádzačmi pred podaním žiadostí, príprava podkladov pre rokovanie komisií) ako aj evaluačnej časti **môže byť efektívnejšie vykonaná externým subjektom** (napr. Centrum pre filantropiu, Nadácia Pontis, etc.).

Outsourcing vybraných procesov by umožnilo efektívnejší a v konečnom dôsledku aj lacnejší spôsob riadenia grantovej schémy pri zachovaní kontroly nad kľúčovými parametrami programu (ciele, programy, objemy financií).

- **Odporúčame zaviesť jednotný bod príjmu a triedenia žiadostí (dôležité)**

Zaradenie žiadostí do jednotlivých programov a podprogramov grantového systému by malo byť vykonané žiadateľom a **potvrdené administrátorom donora** s právom preradenia žiadosti do iného programu.

D. Vyhodnocovací proces žiadostí

- **Odporúčame zefektívniť prípravu pred vyhodnocovaním žiadostí vytváraním prehľadov pre komisie (dôležité)**

Zástupcovia komisie by mali mať pred rozhodovaním k dispozícii základný prehľad o podaných grantoch – počet žiadostí podľa oblastí, cieľov a celkový objem požadovaných prostriedkov.

Opatrenie zamedzí priskorému rozhodnutiu o podpore vybraného typu projektu podľa logiky „mali by sme už podporiť aj druh aktivity xyz“.

- **Odporúčame štruktúrovať činnosť komisie tak, aby umožňovala dôkladné preštudovanie všetkých projektov (dôležité)**

Model rozhodovania pozorovaný zástupcom TIS, kde bol krátko predstavený projekt a následne hneď ohodnotený, **neumožňuje dôkladne zváženie prínosov a naplnenie cieľov grantovej schémy** ako aj porovnanie s inými projektmi.

- **Prehodnotiť zmyslupnosť anonymizácie žiadostí (želateľné)**

Model anonymizácie je **ťažko uplatniteľný** v prípade aktivít so zavedenou značkou a **môže viesť k neprístupnosti významných informácií** – napr. hodnovernosť žiadateľa. Riešením prípadného konfliktu záujmov je súčasné podpísanie vyhlásení členov komisie o nekonflikte záujmov a zverejnenie ich hlasovania.

- **Odporúčame explicitne stanoviť váhy kritérií pri vyhodnocovaní žiadostí (veľmi dôležité)**

Súčasný stav, kde je všetkým kritériám pridelená rovnaká váha pravdepodobne nezodpovedá skutočným potrebám.

- **Odporúčame možnosť rozdelenia a čiastočnej podpory projektu (želateľné)**

Komisia by mala mať možnosť navrhnúť čiastočnú podporu projektu – rozdeliť projekt a podporiť iba jeho vybranú časť.

E. Upraviť spôsob pridelovania finančných prostriedkov projektom v druhom kole hodnotenia
(veľmi dôležité)

Súčasný predpis (predovšetkým Výnos §4 čl. 6) jasne neupravujú spôsob rozdelenia prostriedkov pre podporené projekty v druhom kole posudzovania žiadostí. Možným riešením je striktné naviazanie výšky podpory na bodový zisk z prvého kola. Tento spôsob odporúčame iba, v prípade dôsledného používania vážených kritérií.

F. Sledovať a vyhodnocovať efektívnosť podporených projektov (dôležité)

- Zaviesť evaluačnú fázu projektov, ktorá vyhodnotí napĺňanie cieľov podporenými projektmi a následne upravovať priority a kritéria podpory pre ďalšie roky.

G. Pre lepšiu verejnú kontrolu programu odporúčame (veľmi dôležité) :

- Zverejniť zoznam a výšku podpory pre minulé projekty;
- Zverejňovať výstupy a správy projektov;
- Zverejňovať zoznam žiadateľov a predložených projektov, žiadaných súm;
- Zverejňovať vyhodnotenie žiadostí komisiou celkovo ako aj za jednotlivých členov;
- Zverejňovať vyhlásenia o nekonflikte záujmov členmi výberových komisií;
- Rozšíriť okruh členov hodnotiacich komisií na nezávislých odborníkov v danej téme;
- Zverejňovať informácie vo formáte umožňujúcom dátové spracovanie;
- Zverejniť vzory úspešných žiadostí, odporúčania ako napísať dobrý projekt;
- Propagovať výzvu na podanie mimo okruh tradičných príjemcov dotácií.